

PM 2013:188 RIV (Dnr 001-1303/2013)

Friskolorna i samhället (SOU 2013:56)

Remiss från Utbildningsdepartementet

Remisstid den 1 december 2013

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Som svar på remissen ”Friskolorna i samhället (SOU 2013:56)” hänvisas till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Lotta Edholm anför följande.

Ärendet

Regeringen beslutade i juli 2011 att sammankalla en parlamentariskt sammansatt kommitté för att utifrån en beskrivning av ägarstrukturen inom skolväsendet utreda och överväga ett antal frågor gällande villkor och regler för fristående skolor.

Friskolekommittén överlämnade i augusti 2013 sitt betänkande Friskolorna i samhället (SOU 2013:56). Kommittén presenterar i betänkandet en rad förslag kopplat till villkor och regler för fristående skolor.

Remissen finns att läsa i sin helhet på regeringens hemsida:

<http://www.regeringen.se/sb/d/16745/a/221513>

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden och medlemmarna i Stockholms stads branschråd för grundskola som representerar fristående skolor: Internationella Engelska skolan i Sverige AB, Academedia AB, Västerholms friskola, Västbergaskolan, Magelungen Utveckling AB och Kungsholmens friskola.

Academedia AB, Västerholms friskola, Västbergaskolan, Magelungen Utveckling AB och Kungsholmens friskola har valt att inte besvara remissen.

Stadsledningskontoret välkomnar huvuddelen av de förslag som kommittén lämnar i betänkandet.

Utbildningsnämnden instämmer med Friskolekommitténs överväganden och förslag.

Internationella Engelska skolan i Sverige AB har starka synpunkter på vissa av kommitténs förslag.

Mina synpunkter

Friskolorna har sedan friskolereformen 1992 bidragit till att öka mångfalden, valfriheten och förnyelsen av den svenska skolan. Möjligheten att välja skola är av stort värde för individen och för skolväsendets utveckling i stort. Friskolorna utgör också en nyttig konkurrent och är ett välkommet komplement till den kommunala skolan. Konkurrensen har även visat sig leda till ökade kunskapsresultat.

I en rapport från IFAU (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering) från år 2012 fastslås att närvaron av friskolor har förbättrat både elevernas resultat på nationella prov och betygen i årskurs 9. Likaså menar IFAU att friskolorna har bidragit till att andelen elever som läser vidare på universitetet och högskolor har ökat. Friskolorna har således både ökat valfriheten och studieresultaten i den svenska skolan.

Vi som uppskattar friskolereformen måste också våga vara kritiska mot de skolor som inte håller måttet. Bristande kvalitet och undermålig undervisning får aldrig accepteras, varken i skolor eller i förskolor. Detta gäller givetvis såväl kommunala som fristående skolor. Både staten och kommunerna har en skyldighet att bedriva en aktiv tillsyn och inspektion. Friskolekommitténs betänkande ”Friskolorna i samhället” tar fasta på just detta.

Förslaget trycker på att alla skolor, oavsett huvudman, måste genomsyras av ambitionen att med eleven i centrum nå högsta möjliga kvalitet. Skolinspektionen föreslås även få stärkta befogenheter vid allvarliga brister, de ges möjlighet att pröva en skolhuvudmans lämplighet och tillsynen föreslås skärpas. Det är dock viktigt att skolinspektionen i sin bedömning gällande föreläggande om vite utgår från objektiva kvalitetskrav så att risken för godtycklighet minimeras. Vidare är det viktigt att alla verksamheter måste bygga på en långsiktig ekonomisk grund.

Ur elevers och föräldrars perspektiv vore det välkommet om vi nu kan lägga en debatt om friskolors vara eller inte vara bakom oss, och fokusera på långsiktiga regelverk med kvaliteten i fokus. I Stockholm har vi sedan Alliansen tog över ansvaret för skolan år 2006 byggt upp ett branschråd där såväl kommunala skolor som fristående tillsammans resonerar om de gemensamma behov som finns i staden. Det gynnar både eleverna och skolorna.

I övrigt vill jag hänvisa till stadsledningskontorets utlåtande.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på remissen ”Friskolorna i samhället (SOU 2013:56)” hänvisas till vad som sägs i stadens promemoria.

Stockholm den 6 november 2013

LOTTA EDHOLM

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Friskolorna i samhället (SOU 2013:56), sammanfattning

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Karin Wanngård och Roger Mogert (båda S) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta

1. Att delvis bifaller borgarrådets förslag till beslut
2. Att utöver detta anföra

För oss socialdemokrater är det viktigt att alla skolor ska vara bra skolor, och alla barn och ungdomar ska få en god och likvärdig utbildning. Vi betalar skolan tillsammans för att alla unga ska få del av samma höga utbildningskvalitet. Det är viktigt att skattemedel avsedda för skolan också kommer eleverna till del. Vinsterna ska inte kunna tas ut genom att minska på kvaliteten i skolan eller genom att välja bort elever med störst behov.

Vi socialdemokrater tar skolans uppdrag på stort allvar. Skolans verksamhet är delvis ett myndighetsutövande. Vi ser därför med glädje på att utredningen föreslår ökade krav på öppenhet och insyn i friskolornas verksamhet, men vi menar att öppenheten måste bli än större. Reglerna ska vara desamma för alla skolor oavsett huvudman.

Varje elevs rätt till kunskap är viktigare än vem som driver skolan. Valfriheten är till för eleverna och föräldrarna, inte i första hand för skolorna. Eleven ska välja skola – skolor ska inte välja elever. Vi vet att det idag uppstår problem med de olika skolornas egna kösystem. Det händer att en skola väljer bort en elev och gynnar en annan, inte utifrån barnets skoltid utan utifrån vem eleven är, utifrån en skolledares godtycke. Detta kan inte accepteras.

Vi vill skärpa kvalitetskraven – kommunala och fristående skolor och förskolor ska ha samma villkor och krav på sig. Undervisningen ska vara objektiv, stå på vetenskaplig grund och samma värdegrund ska gälla för alla skolor. Alla skolor ska ha utbildad personal och tillräckligt mycket personal för att eleverna ska kunna få det stöd de behöver.

Att nya fristående skolor vill starta är positivt. Men tillstånd att starta en ny skola måste ges utifrån alla elevers bästa, inte friskoleföretagens bästa. Vi vill gå från konkurrens om elevernas skolpeng till samarbete med elevernas kunskapsresultat i centrum.

För att motverka överetableringen, den växande skolsegregationen och för att säkerställa att barn och ungdomar med olika bakgrund och förutsättningar möts och ges likvärdiga chanser, krävs att kommunerna som ansvariga för skolan får möjlighet att aktivt planera när och var nya skolor ska etableras. Kommunerna ska alltid godkänna en ny skoletablering innan den genomförs. I det förslag som idag ligger föreslås ett kommunalt samråd vid nyetableringar. Det bör istället utvecklas till att det måste till ett kommunalt godkännande för att en nyetablering ska ske. Det är ytterst kommunens resurser det handlar om, det torde vara rimligt att det därför beslutas av kommunen.

Reservation anfördes av borgarrådet Daniel Helldén (MP) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta

1. Att delvis bifalla förslag till beslut
2. Att anföra följande

Miljöpartiet vill att alla utförare inom välfärden ska ha som främsta motiv att bedriva en högkvalitativ verksamhet, och drivas av ett socialt och samhällsligt engagemang. Syftet med verksamheten ska inte vara att dela ut vinst, vilket också ska framgå av stadgar eller bolagsordning. Eventuell vinst ska återinvesteras i verksamheten.

I friskolekommitténs betänkande föreslås att Utredningen om ägarprövning och mångfald vid offentligt finansierade välfärdstjänster ges i uppdrag att utreda ett införande av kravet att alla skolor i sina bolagsordningar eller motsvarande ska skriva in att verksamhetens huvudsyfte är utbildning. Vi tycker att det är ett bra förslag då det går i linje med vad MP vill.

Enligt den svenska aktiebolagslagen är vinst och vinstutdelning till ägarna ett aktiebolags syfte så länge något annat inte skrivs in i bolagsordningen. Att skriva in utbildning som syfte i bolagsordningen innebär att utbildning är bolagets främsta uppdrag. Fokus riktas därmed mot

högkvalitativ utbildning. På så sätt tror vi kvaliteten i skolorna värnas samtidigt som olika friskolor ges möjligheter att organisera sig på sätt som de ser är mest lämpligt.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av Karin Wanngård, Roger Mogert och Olle Burell (alla S) med hänvisning till reservationen av (S) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av Stefan Nilsson och Daniel Helldén (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av Ann-Margarethe Livh (V) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen besluta

Som svar på remissen ”Friskolorna i samhället (SOU 2013:56) hänvisas till nedanstående yttrande

Vänsterpartiet arbetar för att tydligt reglera de fristående skolorna. Friskolekommittens förslag är helt otillräckligt, vilket framgår bland annat av de skolkonkurser som varit och som har lämnat eleverna i sticket. Att skolpengen går till stora räntebetalningar i vinstdrivande skolkoncerner är också ett tydligt tecken på att något är grundläggande fel i svensk skola.

Idag har två tredjedelar av de fristående skolorna ett aktiebolag som huvudman. Marknaden domineras av ett antal större skolkoncerner som tar ut stora vinster varje år. Skolor utan annat syfte än det ekonomiska hör inte hemma i det svenska skattefinansierade utbildningssystemet. Skolans mål måste vara att ge eleverna den bästa och tryggaste utbildningen - inte att generera vinster till ett företag. Vänsterpartiets mål är att hela skolan ska drivas utan vinstsyfte.

Fristående skolor utan annat märkbart syfte än det ekonomiska vinstintresset hör, enligt vår mening, inte hemma inom det svenska utbildningsväsendet. I de fall en skola får ett överskott bör detta återinvesteras i verksamheten och på det sättet komma eleverna till godo. Sedan 2006 finns en särskild företagsform – aktiebolag med särskild vinstudelningsbegränsning (svb) – som var tänkt för verksamheter som tidigare drivits i offentlig regi. Friskolor som ska drivas som aktiebolag bör endast få drivas i svb-form.

Sedan två decennier har ett nyliberalt synsätt på skolan fått ett stort genomslag, inte minst i Stockholm. Skolverksamheten betraktas då som en marknad, enskilda skolor ses som företag och elever och föräldrar som kunder. När skolan ser eleverna som kunder blir risken att kvaliteten underordnas det som säljer. En av de viktigaste skyddsfaktorerna för en god uppväxt är att barn får sin rätt till utbildning tillgodosedd, vilket innebär att nå de uppsatta kunskapsmålen, att mötas av höga förväntningar och att få sina behov av stöd tillgodosedda. En skola som drivs med vinstsyfte kan aldrig garantera eleverna den trygga skolan.

Enligt rapporten ”Vi bryter segregationen” beställd av Stockholmsvännern i april 2013 framkommer att möjligheten för unga att gå ut med behörighet till gymnasiet tydligt kan kopplas till var man bor. Statistiken visar också, enligt rapporten, att i många stadsdelar där gymnasiebehörigheten bland nioendeklassarna är låg, är samtidigt arbetslösheten och biståndstagandet större.

ÄRENDET

Regeringen beslutade i juli 2011 att sammankalla en parlamentariskt sammansatt kommitté för att utifrån en beskrivning av ägarstrukturen inom skolväsendet utreda och överväga ett antal frågor gällande villkor och regler för fristående skolor.

Friskolekommittén överlämnade i augusti 2013 sitt betänkande Friskolorna i samhället (SOU 2013:56). Kommittén presenterar i betänkandet en rad förslag kopplat till villkor och regler för fristående skolor. Till grund för förslagen ligger en överenskommelse mellan sex riksdagspartier som förhandlades fram inom ramen för kommittén och som presenterades den 23 maj 2013. Överenskommelsen omfattar överväganden och förslag inom tio områden.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden och medlemmarna i Stockholms stads branschråd för grundskola som representerar fristående skolor: Internationella Engelska skolan i Sverige AB, Academedia AB, Västerholms friskola, Västbergaskolan, Magelungen Utveckling AB och Kungsholmens friskola.

Academedia AB, Västerholms friskola, Västbergaskolan, Magelungen Utveckling AB och Kungsholmens friskola har valt att inte besvara remissen.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontoret tjänsteutlåtande daterat den 11 oktober 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret delar friskolekommitténs bedömning att friskolorna har kommit för att stanna och att möjligheten att välja skola är av stort värde, både för den enskilde eleven och för utvecklingen av skolan i stort.

Friskolekommitténs utgångspunkt i arbetet med utredningen har varit att principerna för fristående skolor behålls oförändrade. Skolans uppdrag är detsamma oavsett huvudmannaskap, samma höga krav på kvalitet ska omfatta alla skolor och varje skola ska ha möjlighet att verka på lika villkor. Stadsledningskontoret delar dessa utgångspunkter och ställer sig överlag bakom kommitténs förslag och bedömningar.

Prövning och tillsyn

Många av de förslag som kommittén lägger fram har som ambition att förbättra långsiktigheten och bidra till stabila förutsättningar för eleverna. Exempel på detta är förslagen om prövning av huvudmännens lämplighet samt kommitténs bedömning att prövning av ägarnas långsiktighet också bör införas. Stadsledningskontoret ställer sig frågande till hur denna långsiktighet skall kvalitetssäkras och anser det vara av största vikt att arbetet utformas så att risker för godtycke minimeras. Stadsledningskontoret välkomnar att Skolinspektionen nu får rätt att pröva lämplighet genom exempelvis utdrag ur belastningsregistret. Erfarenhet av detta från andra verksamhetsområden är dock att tillämpningen i praktiken är svår med gränsdragningsfrågor kring vad som menas med lämplighet samt risk för bulvaner och liknande företeelser. Stadsledningskontoret vill också understryka vikten av att denna kontroll och möjlighet till sanktioner är till hands kontinuerligt och inte bara vid godkännandet.

Även om förskolan inte ligger inom utredningens uppdrag vill stadsledningskontoret betona att det är viktigt att inta tappa bort denna skolform vid den här typen av lagändringar.

Det är exempelvis viktigt att det i skollagen även för förskolan blir tydligt vad som gäller vid prövning av den enskildes lämplighet.

En del som stadsledningskontoret ser positivt på men som är i behov av förtydligande är förslaget om förstärkta sanktionsmöjligheter vid allvarliga brister. Av betänkandet är det svårt att utläsa när det finns förutsättningar för vite vilket försämrar rättssäkerheten och riskerar att göra förslaget mindre effektivt.

Samråd vid nyetablering

Ett av kommitténs förslag är att en nyetablering av en skola ska föregås av ett samråd mellan den enskilde och kommunen där utbildningen ska bedrivas. Samrådet ska enligt förslaget ske efter Skolinspektionens godkännande. Stadsledningskontoret delar kommitténs bedömning att det är värdefullt för alla inblandade parter med en konstruktiv dialog mellan kommun och den nya skolan, inte minst av skolplaneringsskäl. I och med att förslaget inte innebär något kommunalt veto för nyetableringar fortsätter eleven och elevens val att vara i förgrunden vilket stadsledningskontoret välkomnar.

Öppenhet, insyn och offentlighet

Stadsledningskontoret delar kommitténs bedömning att friskolornas verksamhet ska präglas av öppenhet samt att samma principer för insyn och redovisning, så långt som möjligt, ska gälla för kommunala som för fristående skolor. Som stadsledningskontoret tidigare har konstaterat i remissvar till delbetänkandet Privata aktörer – kontroll och insyn (SOU 2013:53) är det positivt att kommunernas insynsrätt ska vara kvar och att den ska förtydligas. Det föreligger dock fortfarande oklarheter i hur långt rätten sträcker sig gällande exempelvis möjligheten till insyn i skolornas ekonomi och planerade etableringar samtidigt som företags rätt till affärshemligheter måste värnas. I sammanhanget är det centralt att kommunerna särskiljer en granskande funktion med sin egen pedagogiska verksamhet då den de facto utgör en konkurrent till friskolorna.

Stadsledningskontoret ställer sig i grunden positivt till kommitténs förslag om att införa ett nationellt informationssystem som möjliggör jämförelser mellan skolor. För att ge elever och föräldrar goda möjligheter att välja skola är en jämförelsedatabas viktig och den kan också vara en katalysator för ökad kvalitet i skolorna. Staden tillhandahåller redan idag en liknande tjänst med bland annat information om kunskapsresultat och upplevd kvalitet. För staden blir mervärdet med kommitténs förslag bland annat möjligheten att jämföra med skolor i andra delar av landet samt uppföljningen av den ekonomiska informationen på enhetsnivå. Det blir dock viktigt för staden att på bästa sätt samordna detta med nuvarande system så att staden får ut den information som önskas utan att riskera dubbelarbete. Ett exempel på detta är stadens årliga elevundersökningar som behöver förhålla sig till de nationella enkätundersökningar som kommittén föreslår ska genomföras vartannat år.

Kommittén uppger att det i dagsläget är svårt att beräkna de ekonomiska konsekvenserna för huvudmännen av införandet av ett obligatoriskt informationssystem. Att kommunerna ska lämna ekonomisk information på skolenhetsnivå kommer sannolikt att kräva anpassningar av stadens system för redovisning och rapportering. Stadsledningskontoret vill understryka att det är viktigt att ett nationellt system har möjlighet att automatiskt hämta upp data i maskinläsbart format då detta skulle minimera risken för dubbelarbete. Stadsledningskontoret ser framför sig att om det innebär merkostnader för kommunen kommer kompensation ges i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen.

Sammanfattningsvis välkomnar stadsledningskontoret huvuddelen av de förslag som kommittén lämnar i betänkandet. Betänkandet slår fast värdet av det fria skolvalet samtidigt som ambitionen tydligt är att säkerställa en god kvalitet med stabila förutsättningar för såväl elever som skolväsendet i stort. Gällande vissa förslag ser dock stadsledningskontoret ett behov av ökad tydlighet för att föreslagna åtgärder ska få avsedd effekt.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 26 september 2013 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av Jan Valeskog m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Marina Gunnmo Grönros (V), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 18 september 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Prövning av skolhuvudmännens lämplighet vad gäller vandel och ekonomisk skötsamhet

Kommitténs förslag att pröva huvudmannens lämplighet i samband med godkännandet är väl motiverat med tanke på verksamhetens art. Till skillnad mot vad som gäller från flera andra tillståndspliktiga verksamheter – som att bedriva bank- och finansieringsrörelse, bevakningsföretag eller alkoholserving har lagstöd saknats för en lämplighetsprövning av huvudmän inom skolväsendet.

Prövning av ägarnas lämplighet och långsiktighet

I likhet med friskolekommittén förordar förvaltningen att en ägarprövning bör införas i friskolesektorn. Ägarprövningen bör säkerställa att ägarna har ett seriöst och långsiktigt intresse av att bedriva utbildning. Frågan om vad som är långsiktighet inom skolväsendet bör klargöras. Kortsiktighet innebär risker för ägarbyte och nedläggningar med möjliga negativa konsekvenser för eleverna. Enligt förvaltningens egna undersökningar har kontinuitet i skolgången positiva effekter på elevens studier.

Samråd med kommunen före friskoleetablering

Kommitténs förslag med samråd kring den nya skolans etableringsläge har i viss mån samma syfte som den remissprocess mellan kommunen och Skolinspektionen som föregår ett godkännande för fristående grundskolor. Exempelvis påtalar Stockholms stad, enligt direktiv, i sitt remissyttrande till Skolinspektionen vilka områden som på lång sikt kan bedömas medföra påtagligt negativa följder för skolväsendet. Där framgår vilka områden som är mer eller mindre gynnsamma för fristående grundskolor att etablera sig i och yttrande utgör en del av Skolinspektionens beslutsunderlag. I övrigt anser förvaltningen att det är positivt med samråd mellan kommunen och den nya skolan.

Meddelarskydd för anställda vid friskolor

Förvaltningen delar kommitténs uppfattning om att ett förstärkt meddelarskydd för anställda i fristående skolor bör införas.

Öppenhet, insyn och offentlighet

Förvaltningen delar kommitténs uppfattning att samma principer för insyn och redovisning ska gälla för kommunala som för fristående skolor och att den rätt till insyn som kommuner har bör finnas kvar och klargöras.

Obligatoriskt informationssystem för alla skolor

Stockholms stad tillhandahåller idag en egen tjänst, Jämför service, till stöd för elever och föräldrar när de ska välja skola. På Jämför service finns alla skolor och förskolor förtecknade för att man ska kunna hitta och jämföra verksamheter. Uppgifterna består kortfattat av resultat från brukarundersökningar och från utvalda nationella resultat från Skolverket. För gymnasieskolorna finns dessutom en länsgemensam Jämför service sajt.

Förvaltningen är positiv till att det inrättas ett nationellt system som möjliggör jämförelser mellan skolor. Att ge allmänheten möjlighet till insyn i skolornas ekonomiska situation, med mera är angeläget ge till föräldrar och elever inför val av skola.

I kommitténs förslag ingår ett antal olika informationspunkter, bland annat

- särskild profil eller inriktning

Om ovanstående information ska redovisas är det angeläget att definiera vad som är en profil eller inriktning liksom att klargöra status/beslutsnivå för en profil eller inriktning.

Skärpta sanktioner vid allvarliga brister

Förvaltningen delar kommitténs uppfattning att ett aktivare användande av vitesinstrumentet skulle ha en positiv effekt på kvalitetsarbetet i skolorna och att skollagen bör skärpas på denna punkt.

Frågan om lärarresurser

Förvaltningen delar kommitténs uppfattning att huvudmannen är skyldig att bemanna verksamheten med tillräckligt antal lärare. Som stöd för sin uppfattning hänvisar kommittén till 3 kap. 3§ skollagen och 5 kap. 2 § skolförordningen.

Snabbspår i Skolinspektionen för brådskande ärenden m.m.

I de fall huvudmannen redan är godkänd av myndigheten avseende lämplighet och förutsättningar för att bedriva utbildningsverksamhet anser förvaltningen att det är positivt med ett snabbspår när elevperspektivet talar för en förenklad handläggning.

Frågan om reglering av bolagsverksamhetens syfte

Förvaltningen delar kommitténs bedömning om att en utredning och analys behövs om syftet att bedriva god utbildning ska skrivas in bolagets bolagsordning. Vidare att analysen även ska omfatta alternativet att överskott som huvudregel ska återinvesteras i verksamheten.

Frågan om skolors utrymme för nytänkande och innovation

Kommitténs uppfattning är att innovationsutrymmet för skolor blivit mindre de senaste åren. Förvaltningen välkomnar kommitténs bedömning att regeringen bör säkerställa att utrymmet för skolors nytänkande inte snävas in mer än nödvändigt.

Internationella Engelska skolan i Sverige AB

Internationella Engelska skolan i Sverige AB:s yttrande daterat den 22 oktober 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Vad utredningen i analysdelen skriver om effekterna av 1992 års friskolereform präglas av ett snävt, planekonomiskt och mekaniskt myndighetsperspektiv. Man berör knappt de två stora innebörderna av friskolereformen:

- Dels att föräldrar och barn inte längre tilldelas skola utan ges möjlighet att välja och att välja bort. Detta är en frihetsreform av ofantliga mått. Den är inte begränsad till friskolor utan omfattar som bekant också rätten att välja kommunal skola. De flesta valen sker mellan kommunala skolor. Förr tvingades en elev fortsätta, år efter år, i en skola som inte passade eleven och där han eller hon vantrivdes. Familjen var också bunden till det bostadsområde, ofta starkt segregerat socialt, där man levde. Detta gällde för alla familjer utom dem som var tillräckligt förmögna för att helt fritt kunna välja bostadsområde, ofta med hänsyn just till kvaliteten på skolorna.

- Dels att drivande skolmänniskor med starka övertygelser om hur en bra skola ska se ut gavs möjlighet att pröva dessa övertygelser i verkligheten. Internationella Engelska Skolan är ett resultat av starka övertygelser hos sin grundare. Efter att ha startat med en skola 1993, har IES växt och utvecklats så att vi nu driver 22 skolor i Sverige, med över 15 000 elever plus en skola i England. Framgången är en följd av hållbara idéer om internationalisering, ordning i skolan som arbetsplats och höga akademiska förväntningar, som har drivits av en engagerad kvinnlig entreprenör. Inte en enda av våra skolor hade funnits utan

friskolereformen. Därmed hade Sverige också berövats det tillskott till skolväsendet som ges av ca 500 lärare som vi har rekryterat till våra skolor från andra länder, lärare i framförallt matematik och naturvetenskap med en betydligt mer gedigen utbildningsbakgrund än vad som går att finna i Sverige.

Jämfört med dessa båda aspekter av friskolereformen framstår utredningens teoretiska formuleringar om ”kvasimarknader” etc. som futtiga. Vad utredningen, med lån från den beryktade SNS-rapporten häromåret, betecknar som ”kvasimarknad” har innebörden att skolor ”konkurrerar” enbart med kvalitet, eftersom ingen avgift får tas ut av föräldrarna. Om något är detta ett plus.

Det schablonartade påståendet (se t.ex. sid 212) att föräldrar på grund av bristande informationssystem hos myndigheter och ”transparens” inte skulle kunna göra genomtänkta val är också föga grundat i realiteter. Det finns knappast något val i livet på vilket föräldrar är beredda att lägga ner mer tid och intresse än valet av skola för sina barn. I en stad eller stadsdel har föräldrar många goda informella sätt att bedöma om en skola är bra eller inte. Att samtala med föräldrar som redan har barn i skolan är ingen dålig metod – ja rentav överlägsen att gå till en webbplats hos Skolverket och försöka hitta statistik. En skolas goda namn och rykte behöver heller inte vara något dåligt bidrag till underlaget för ett val – ja utredningen anger själv ”rykte” som en prövningsgrund för Skolinspektionen vad gäller ägares lämplighet. De flesta skolor arrangerar informationstillfällen och ”öppna hus” för föräldrar och barn. Från Internationella Engelska Skolan erbjuder vi därtill särskilda ”work shops”, där elever under några timmar får pröva på vår typ av undervisning.

Även i synen på sambandet mellan kvalitet och vinst saknar kommittébetänkandet en rimlig analys (se till exempel sid 288). Man framställer det som att vinst står i motsats till kvalitet och att det därför finns extra anledning att betona kravet på kvalitet där vinst tillåts. Sambandet är det helt omvända. I ett system med skolpeng kan långsiktig lönsamhet endast uppnås om kvaliteten på skolorna är hög och ryktet gott. ”Vinst” uppstår genom att klasser fylls, vilket kräver köer till skolan, vilket i sin tur fordrar att skolan har ett gott rykte för kvalitet. Kvalitet är A och O.

Kommittén berör dessutom knappast att överskott är en nödvändig förutsättning för att fria huvudmän ska kunna vara uthålliga, ge trygghet för elever och föräldrar, genomföra viktiga investeringar i både lokaler och personal samt expandera med en idé som visat sig hållbar och framgångsrik. Starka friskolor och friskoleföretag kan ge viktiga bidrag till en kommun och ett samhälle – och också avlasta kommunen en del ansvar för investeringar och skoldrift när antalet elever ökar starkt, som i Stockholm – men de måste kunna bygga en finansiell buffert. Det är förluster som bör ge anledning till oro, inte vinster i skolorganisationer som kan uppvisa goda skolresultat. Inte heller denna medvetenhet speglas i kommitténs analys. I stället driver den en konstlad jakt på belägg för att skolföretag som går med vinst skulle falla ifråga om kvalitet, utan att kunna finna sådana belägg.

Vi finner det också anmärkningsvärt att en kommitté som har till uppdrag att göra en självständig analys så totalt lutar sig mot starkt kritiserade myndighetsrapporter samt intar en okritisk hållning till Skolinspektionens tillsynsverksamhet.

Det skulle vara av värde om Stockholms Stad, med dess omfattande erfarenhet av friskolor sådana som de som drivs av Internationella Engelska Skolan, i sitt remissyttrande beskrev vad kvalitativa friskolor och valrätten för familjerna betytt och fortsatt betyder för Staden och dess innevånare.

Förslagen

Några av förslagen i betänkandet kan vi aktivt tillstyrka. Dit hör

- Att Skolinspektionen ges möjlighet att pröva en skolhuvudmans lämplighet, vad gäller bakgrund, skolkunnande och seriositet. Från IES och från Friskolornas Riksförbund har vi länge drivit detta önskemål, utan att ha fått gehör. En rad fall av misskötsel av friskolor hade kunnat förhindras, om bara Skolinspektionen kunnat stoppa olämpliga huvudmän grundat på tidigare erfarenheter. Vi anser, liksom Friskolornas Riksförbund, att ett system borde införas med certifiering av skolhuvudmän. En av Skolinspektionen certifierad huvudman borde

sedan kunna starta enskilda skolor, i samråd med en kommun, utan krav på ytterligare statligt tillstånd i varje särskilt fall.

- Att Skolverket ges i uppdrag att tillhandahålla ett lätt tillgängligt informationssystem om skolor. I avsaknad av beslut om vem som har detta uppdrag har många försökt ta på sig uppdraget, såsom enskilda kommuner och SKL i samråd med Friskolornas Riksförbund. Detta har i sin tur lett till ett övermått av förfrågningar om enkäter och data till skolorna, som i onödan belastat skolledningarna och huvudmän. Den behövliga informationen bör tas in av en tydligt ansvarig, lämpligen Skolverket. Dit bör också kommuner hänvisa vad gäller jämförande data mellan skolor i en kommun.

- Att ett större utrymme bör ges för nytänkande och innovation (se betänkandet sid. 288, 315f). Vi delar utredningens iakttagelse, framförd av alla de sex partier som står bakom överenskommelsen, att senare års ökade statliga reglering och tillsyn inte har beaktat det som var en viktig del av friskolereformen, nämligen att ge utrymme för huvudmän att erbjuda skolor med delvis annorlunda egenskaper och för föräldrar att inom vissa ramar kunna välja efter sin övertygelse. Internationella Engelska Skolan är det främsta exemplet i Sverige på en sådan friskola inom grundskolan särskilt. Men våra grunddrag – som ”bilingualism” och en tydlig struktur i lärmiljön – ifrågasätts gång på gång av den statliga Skolinspektionen, trots att det vi står för bevisligen har lett till bra skolor och trots att det är dessa grunddrag som gör att föräldrar vill placera sina barn hos oss. Utgångspunkten för det statliga tillsynsarbetet är att alla skolor ska vara lika, vilket är raka motsatsen till tanken med friskolereformen – att experiment och alternativ ska uppmuntras samt att föräldrars preferenser ska kunna komma till uttryck. Kommittén motsäger för övrigt sig själv, när den å ena sidan uttalar sig för ökat utrymme för variation mellan skolor, å andra sidan för framförslag som bygger på likriktning; ett exempel är förslaget att Skolinspektionen ska kunna kräva av friskolor att ha en organisation för läraranvändning och lärarbemanning som ska ha den kommunala som norm.

- Att beslut om tillstånd att starta en skola ska vara giltiga under två år, inte som nu under endast ett år. Vi skulle uppskatta om Stockholms Stad ville aktivt tillstyrka den förändring som kommittén här föreslår, med enighet mellan alla de sex partierna. Inskränkningen till ett enda år för användning av tillstånden har skapat betydande problem i förhållande till de kommunala processerna för bygglov, som tar sin tid. Med två års giltighet för tillstånden skulle det bli betydligt lättare för oss som enskild huvudman att resonera med kommunen om en lokalisering och om startår, vilket underlättar även för den kommunala planeringen.

Några av förslagen är enligt vår uppfattning förfelade eller rymmer allvarliga risker. Dit hör främst följande två:

1. Den starkt ökade makt för Skolinspektionen som följer av förslagen om ökad användning av vite och om att inspektionen ska kunna gå in och besluta om lärarresursernas ”storlek och/eller disposition” i en enskild skola. Förslagen bygger på en övertro på Skolinspektionens kompetens och omdöme och en omedvetenhet om begränsningen hos det juridiska och byråkratiska perspektiv som alltmer kommit att präglade Skolinspektionen som myndighet. Den som återkommande får del av tillsynsbeslut från Skolinspektionen vet att de sällan har den precision som fordras för att hålla i en rättsprocess om utdömande av vite. De kan formuleras till exempel som att huvudmannen föreläggs att ”ge eleverna större inflytande över innehållet i undervisningen”. Sådant som i beslut för bara ett par år sedan uttrycktes i form av iakttagelser om ”behov av utvecklingsarbete” formuleras nu som ”förelägganden” med vag innebörd.

Det är också bekymmersamt om en myndighet med egna påtagliga ideologiska lutningar – till exempel i synen på behovet av disciplin, disciplinära åtgärder och tydliga normer för skolan som arbetsplats - ges rätten, ja rentav uppmaningen enligt betänkandet, att förse vga ”förelägganden” med stora viten. Så som betänkandet beskriver bedömningsgrunderna för storleken på viten, skulle en finansiellt stark skolorganisation som Internationella Engelska Skolan kunna utsättas för viten på mycket stora belopp ifråga om förelägganden vilkas ändamålsenlighet och lämplighet vi starkt ifrågasätter och som strider mot fundamentala

delar av vad vi står för som huvudman. I dag hanteras denna, i grunden ideologiska, spänning på ett pragmatiskt sätt. Men med de nya vapen som betänkandet vill sätta i händerna på Skolinspektionen blir den troliga följden först allvarliga hot i stället för pragmatisk ömsesidig anpassning, sedan en mängd onödiga rättsprocesser.

Stockholms Stad har motsvarande egna erfarenheter av konflikter med Skolinspektionen av i grunden ideologisk natur, till exempel rörande elever som under extremistisk familjepåverkan döljer sitt ansikte i undervisningssituationen, och vet att tron i betänkandet på värdet av att ytterligt drastiskt förstärka Skolinspektionens makt är tveksam.

2. Det innehåll som skisseras i det nationella informationssystemet hos Skolverket (sid 302ff). Distinktionen mellan ”strukturkvalitet”, ”processkvalitet” och ”resultatkvalitet” låter fin men kan inte dölja att de mått som primärt bör finnas till stöd för föräldrar bör fokusera på de resultat skolor uppnår. Lärartäthet är ett direkt olämpligt mått på kvalitet, som visats även av Sveriges Kommuner och Landsting. En skola som är så dålig att få elever söker sig dit, kan statistiskt sett få hög lärartäthet genom att den har få elever per klass. En skola där det råder brist på grundläggande ordning i klassrummet kan likaså få hög lärartäthet genom att skolledningen tvingas sätta in extra resurser för att kompensera det arbete som inte utförts i klassrummet. Lärartäthet bör inte ingå bland kvalitetsmåten.

Vad gäller måttet ”andelen legitimerade lärare” vill vi påpeka att detta mått inte tar hänsyn till väl kvalificerade utländska lärare. Nära hälften av lärarna hos Internationella Engelska Skolan kommer från andra länder och har uttrycklig behörighet att undervisa på engelska i svensk skola, enligt ett särskilt undantag i skollagen. Men de kommer i dag inte med i statistiken över behöriga lärare, eftersom den bygger på datakörningar hos Högskoleverket över lärare som har pedagogisk högskoleexamen i Sverige (av detta skäl är också den statistik betänkandet åberopar rörande behöriga lärare i friskolor felaktig). När man nu övergår till att i stället använda begreppet ”legitimerade lärare” kvarstår som ett faktum att våra utländska lärare, som undervisar på engelska, inte behöver särskild svensk lärarlegitimation för att få undervisa hos oss. Om måttet alls ska användas, måste det i vart fall formuleras som ”andel behöriga lärare” och inkludera utländska lärare med en lärarexamen som motsvarar den svenska och som enligt lag har rätt att undervisa på engelska i skolor som har getts tillstånd att driva sådan undervisning upp till 50 procent. Vi skulle mycket uppskatta om Stockholms Stad ville nämna detta problem i sitt remissyttrande.

Det är vidare tvivelaktigt att i informationssystemet införa sådant som är obligatoriskt enligt lag, såsom tillgång till skolbibliotek och elevhälsa. För att ett mått ska vara meningsfullt, måste det ju finnas en varians i måttet, mellan skolor. Sådant som är obligatoriskt enligt lag bör rimligt uppfyllas till 100 procent av alla.

En särskild delfråga för informationssystemet gäller variabeln ”Ekonomisk information på skolenhetsnivå”. Detta förslag är illa genomtänkt, som övertygande påvisats av Kommunallagsutredningen (SOU 2013:43), också ute på remiss. Det skulle ha stort värde om Stockholms Stad i sitt remissyttrande stödde Kommunallagsutredningen i den här frågan och invände mot kravet på en resultat- och balansräkning för varje skolenhet (kommunalt såväl som i friskolor). En stor skolorganisation, liksom en kommun, måste ha en frihetsgrad att hantera organisationen som helhet. Överskott på ett håll kan behöva användas för att klara investeringar på ett annat håll, etc. När det går bra på en ”enhet”, finns ett lojalitetskrav att bidra till helheten som motsvaras av ett lojalitetsåtagande för helheten att hjälpa till i svårare tider och när något händer som kräver en extrainsats (till exempel dyra investeringar i ventilationssystem eller hastiga verkningar av ett ändrat system för skolgång i en kommun). Det ligger inte i samhällets vidare intresse att möjligheten för nationella tjänsteföretag att utvecklas som samlade företag undergrävs.

Som Globaliseringsrådet, under samme ordförande som Friskolekommittén, med kraft framhöll är det också ett starkt svenskt intresse att ur det stora kunnandet inom utbildning och vård få fram svenskbaserade företag som kan bli internationella. Man bör inte falla för den populistiska frestelsen att leda tanken mot att varje enhet av en större organisation ska ses som en isolerad ö, där inga pengar ska gå in eller ut mellan enheten och den större

organisationen.

Vi menar vidare att det har en tydlig ideologisk innebörd att det bland de av kommittén föreslagna resultatmått inte finns något som speglar toppresultat akademiskt. Ifråga om betyg föreslås måtten ”genomsnitt” (varvid väl menas det som i dag benämns ”meritvärdespoäng”) samt mått för vilka som fått godkänt och grundläggande behörighet. Ifråga om nationella prov föreslås mått på ”genomsnittresultat”. I det kvalitetssystem vi använder inom Internationella Engelska Skolan fäster vi allra störst vikt vid måttet C+ på de nationella proven. Detta är ett internationellt väl känt mått på dem som vid en sexgradig betygsskala, som den nya svenska, har erhållit något av de tre toppbetygen A, B och C. Det speglar att huvudmannen och skolan har som ambition inte endast att eleverna ska ha fått ”godkänt”, utan att många ska nå högre i sina prestationer. Den andel av eleverna som har nått C+ på de nationella proven bör läggas till som ett mått, inte minst för att markera att mediokert inte är gott nog som ambition. Andelen med C+ på de nationella proven ger också betydligt starkare utslag vid jämförelse mellan skolor än ett mått som ”godkänt”, för vilket ju den uttryckta avsikten är 100 procent.

I övrigt kan vi godta förslaget att ett samråd ska ske med lägeskommunen efter att en huvudman för en friskola har fått tillstånd men före Skolinspektionens etableringskontroll. Förutsättningen är givetvis att samrådet i detta skede kan genomföras i god och konstruktiv anda med förvaltningen och till exempel innefatta information från oss som huvudman om det beräknade antalet elever startåret etc. I författningskommentaren, sid 343, står att ”Även en utökning av befintlig verksamhet ska föregås av ett samråd.” Detta bör inte få tolkas som att en naturlig anpassning av volymen i en skola till graden av intresse från föräldrar ska behöva bli föremål för särskilt samråd (i så fall är det väl lika viktigt för en kommun att få veta när en skola tvingas minska verksamheten på grund av ekonomiska svårigheter eller fallande föräldraintresse, med följd att kommunens åtagande växer). Det kan vara rimligt att informera kommunen när nya stadier ska påbörjas eller en helt ny byggnad tas i bruk, med kraftig volymökning som följd. I en kommun där det råder öppna kanaler och en konstruktiv samarbetsatmosfär, som i Stockholm, behöver det här inte göras administrativt betungande. Men sådant är inte förhållandet i alla kommuner.

Vi invänder starkt mot tankarna i betänkandet, om än vagt uttryckta, att vissa ägarformer per definition skulle vara mer ”långsiktiga” än andra, och att makten att bedöma detta skulle läggas i Skolinspektionens händer. Resonemanget härvidlag på sid 294 i betänkandet är illa underbyggt. Som visats i en betydelsefull studie från Handelshögskolan kan ”private equity” (= ägande av företag utanför börsen) vara väl så långsiktigt som börsägande. För en ”private equity”-investor gäller inte endast att sköta företaget väl under den egna ägarperioden, utan även att kunna visa på goda, välbelagda planer för kommande år. Ingen köper ett företag på grundval av ett konstlat uppblåst resultat för ett år.

De yttersta ”ägarna” i de fonder som investerar i namn av ”private equity” är som regel bland de mest ”långsiktiga” som tänkas kan. När amerikanska TA Associates har gått in som majoritetsägare i Internationella Engelska Skolan från hösten 2012, är de faktiska investerarna därbakom ledande amerikanska universitet (som Harvard-stiftelsen), forskningsstiftelser (som Howard Hughes Medical Institute) och pensionsfonder (som för de offentligt anställda lärarna i Kalifornien och Texas). Men kan inte separat i detta sammanhang schablonmässigt och utan evidens klassa ner en hel ägarform, utan att ha bedömt dess samlade roll i svensk ekonomi.

Lika illa underbyggd är tanken att ett företag som söker skapa ett värde och undvika förlust därmed inte samtidigt skulle kunna drivas av en ambition att skapa högklassig utbildning. Tanken, som man leker med i betänkandet på sid 313ff, att en ägare via bolagsordningen ska tvingas välja mellan huruvida företagets mål är att driva skolor med hög kvalitet eller att gå med vinst är befängd. Det ena är en förutsättning för det andra. Internationella Engelska Skolan är i sig ett exempel på hur en grundare och ägare som drivits av en stark övertygelse om vad som krävs för en bra skola också över tid har kunnat skapa ett betydande företag. När det lagrum som återopas i Aktiebolagslagen (3 kap. 3 §) föreslogs

av den dåvarande socialdemokratiska regeringen, var det för att ge utrymme för vissa socialt verksamma organisationer att använda den praktiska aktiebolagsformen. Näringslivets organisationer påpekade med kraft i sina remissyttranden att det vore en förolämpning mot alla entreprenörer och företagare, av vital betydelse för Sveriges utvecklingskraft, att ge bilden att de inte kan ha mer än ett mål – vinst – som grund för sin drivkraft.

Internationella Engelska Skolan i Sverige AB har självfallet redan inskrivet i sin bolagsordning att företagets ändamål är att driva utbildning. Detta står inte i någon motsättning till strävan att gå med vinst - inte förlust - samt att skapa - inte förstöra - värden.

Vi är också konfunderade inför kommitténs förslag att införa en ny paragraf i skollagen om att skifte av till exempel VD och styrelseledamöter ska anmälas till Skolinspektionen ”i förväg”. I förväg i förhållande till vad? Sådana förändringar i ett aktiebolag ska som bekant inas anmälas till Bolagsverket, och kan där följas av var och en via de offentligt tillgängliga registreringsbevisen. Innebär kommitténs förslag att anmälan ska ske till Skolinspektionen, innan anmälan görs till Bolagsverket, eller vad? Förslaget är illa genomtänkt och okunnigt, som det mesta som kommittén skriver i de delar som rör bolagsrätten. Kommittén och dess sekretariat har inte varit sammansatta för att vara kunniga om bolagsrätt och företagandets villkor. Men iakttagelsen understryker, att det inte är rimligt att göra förändringar av vittgående innebörd för synen på aktiebolag och bolagsrätt, utan att beakta konsekvenserna för hela näringslivet och marknadsekonomin i Sverige.

Vi vet inte huruvida Stockholms Stad i sitt remissyttrande vill gå in på dessa frågor, som mer rör tjänsteföretagandets villkor i Sverige. Ett skäl för att göra det är att Stockholm är centrum för tjänsteföretagandet i Sverige och att tjänsteföretagens goda utveckling, också för en internationell marknad, är av utomordentligt intresse för huvudstaden.

RESERVATIONER M.M.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Jan Valeskog m.fl. (S) enligt följande.

- att i huvudsak godkänna förvaltningens förslag.
- att därutöver anföra följande.

Förvaltningen har på ett bra men kortfattat sätt lyft fram viktiga aspekter på remissmaterialet som särskilt bör beaktas. Vi noterar nu med glädje att förvaltningen, i motsats till tidigare, särskilt lyfter fram betydelsen av att det i tjänsten Jämför Service, skall vara möjligt för föräldrar att få insyn i skolornas ekonomiska situation, precis som vi för två år sedan föreslog i en motion men som den nuvarande kommunledningen säger nej till.

För oss socialdemokrater är det viktigt att alla skolor ska vara bra skolor, och alla barn och ungdomar ska få en god och likvärdig utbildning. Vi betalar skolan tillsammans för att alla unga ska få del av samma höga utbildningskvalitet. Det är viktigt att skattemedel avsedda för skolan också kommer eleverna till del. Vinster ska inte kunna tas ut genom att minska på kvaliteten i skolan eller genom att välja bort elever med störst behov.

Varje elevs rätt till kunskap är viktigare än vem som driver skolan. Men valfriheten är till för eleverna och föräldrarna. De ska välja skola – skolor ska inte välja elever. Därför ska alla skolor vara öppna för alla elever.

Vi vill skärpa kvalitetskraven – kommunala och fristående skolor och förskolor ska ha samma villkor och krav på sig. Undervisningen ska vara objektiv, stå på vetenskaplig grund och samma värdegrund ska gälla för alla skolor. Alla skolor ska ha utbildad personal och tillräckligt mycket personal för att eleverna ska kunna få det stöd de behöver.

För att stävja drivkraften att spara på verksamheten för att göra kortsiktiga vinster vill vi att långsiktighet ska krävas hos ägare av en skola för att tillstånd ska ges från Skolinspektionen. Att bedriva utbildning ska vara ett långsiktigt åtagande.

Att nya fristående skolor vill starta är positivt. Men tillstånd att starta en ny skola måste ges utifrån alla elevers bästa, inte friskoleföretagens bästa. Vi vill gå från konkurrens om elevernas skolpeng till samarbete med elevernas kunskapsresultat i centrum.

För att motverka den växande skolsegregationen och för att säkerställa att barn och ungdomar med olika bakgrund och förutsättningar möts och ges likvärdiga chanser, krävs att kommunerna som ansvariga för skolan får möjlighet att aktivt planera när och var nya skolor ska etableras. Kommunerna ska ges ett avgörande inflytande vid nyetableringar. Det ska krävas ett samarbetsavtal med den offentliga huvudmannen för att etablera en ny fristående skola. Staten ska därtill säkra den nationella likvärdigheten vid tillståndsprövningen av nya fristående skolor.

Omsorgen om alla elevers skolgång och välbefinnande, oavsett vilken skola eleven går i, liksom omsorgen om skattebetalarnas pengar, måste väga tyngre när man fattar beslut om nyetableringar.

Reglerna ska vara desamma för alla skolor oavsett huvudman. Därför ska rätt till meddelarfrihet för personal på fristående skolor införas och samma insyn och möjlighet till granskning ska gälla för alla skolor genom en offentlighetsprincip. För att möjliggöra en ökad insyn i hur skolorna använder de offentliga anslagen, ska varje skola öppet redovisa sin ekonomi på enhetsnivå. Motsvarande balans- och resultaträkningar ska upprättas per enhet för att göra det möjligt att följa hur resurserna används i verksamheten.

Vi vill införa en lag om investeringsskydd som förhindrar att våra gemensamma medel ges bort till privata vinstintressen vid avknoppning eller utförsäljning av skolor och förskolor.

Särskilt uttalande gjordes av Marina Gunnmo Grönros (V) enligt följande.

En av de viktigaste skyddsfaktorerna för en god uppväxt är att man som barn får sin rätt till utbildning tillgodosedd, vilket innebär att man ska nå de uppsatta kunskapsmålen, att man möts av höga förväntningar och att man får sina behov av stöd tillgodosedda.

Enligt rapporten ”Vi bryter segregationen” beställd av Stockholmsvännern i april 2013 framkommer att möjligheten för unga att gå ut med behörighet till gymnasiet tydligt kan kopplas till var man bor. Statistiken visar också, enligt rapporten, att i många stadsdelar där gymnasiebehörigheten bland niondeklassarna är låg, är samtidigt arbetslösheten och biståndstagandet större.

Sedan två decennier har ett nyliberalt synsätt på skolan fått ett stort genomslag, inte minst i Stockholm. Skolverksamheten betraktas då som en marknad, enskilda skolor ses som företag och elever och föräldrar som kunder. När skolan ser eleverna som kunder blir risken att kvaliteten underordnas det som säljer.

Vänsterpartiet arbetar för att reglera de fristående skolorna. Idag har två tredjedelar av de fristående skolorna ett aktiebolag som huvudman. Marknaden domineras av ett antal större skolkoncerner som tar ut stora vinster varje år. Skolor utan annat syfte än det ekonomiska hör inte hemma i det svenska skattefinansierade utbildningssystemet. Skolans mål måste vara att ge eleverna den bästa utbildningen - inte att generera vinster till ett företag. Vänsterpartiets mål är att hela skolan ska drivas utan vinstsyfte.